

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 30. europaudvalgsmøde

Mødedato: fredag den 3. maj 2024

Tidspunkt: kl. 09.00

Sted: vær. 2-133

Dagsorden

Den 2. maj 2024

- 1. Rådsmøde nr. 4021 (udenrigsanliggender – udvikling) den 7. maj 2024**
Forelæggelse ved minister for udviklingssamarbejde og global klimapolitik
Rådsmøde 4021 – Bilag 1 (samlenotat)
EUU alm. del (20231) – Bilag 498 (kommenteret dagsorden)
- L 2. Drøftelse af forelæggelse af forslag om EuroHPC-initiativet for startupvirksomheder (kunstig intelligens)**
KOM (2024) 0029
KOM (2024) 0029 – Bilag 1 (grund- og nærhedsnotat af 8/3-24)
- L 3. Eventuelt**

Der vedlægges en foreløbig oversigt over det under punkt 1 nævnte møde.

Praktiske oplysninger:

Hvor intet andet er angivet, afholdes Europaudvalgets ordinære møder for åbne døre. Tilmelding for tilhørere skal ske *senest kl. 12.00 dagen inden mødet* ved Europaudvalgets sekretariat (europaudvalget@ft.dk; tlf. +45 33 37 36 10). Der vil være pladsbegrænsning.

Anvendte forkortelser:

FO =Forhandlingsoplæg

L =Lukket behandling

Rådsmøde nr. 4021 (udenrigsanliggender – udvikling) den 7. maj 2024

1. Ukraine, Ukraine-planen
 - *Politisk drøftelse*
 - EUU alm. del (20231) – Bilag 458 (udvalgsmødereferat side 11, senest behandlet i EEU 15/3-24)
 - EUU alm. del (20231) – Bilag 69 (udvalgsmødereferat side 1239 FO, forhandlingsoplæg vedr. bistandsfond forelagt EEU 22/9-23)

2. Palæstina og situationen i Gaza
 - *Politisk drøftelse*
 - EUU alm. del (20231) – Bilag 458 (udvalgsmødereferat side 15, senest behandlet i EEU 15/3-24)

3. EU-engagement i skrøbelige kontekster
 - *Politisk drøftelse*
 - EUU alm. del (20231) – Bilag 171 (udvalgsmødereferat side 37, senest behandlet i EEU 10/11-23)

4. Eventuelt

5. Siden sidst

Alle dagsordenspunkterne hører under Udenrigsministeriets ressort.

Europaudvalget

Referat af 30. europaudvalgsmøde

Dato: fredag den 3. maj 2024

Tidspunkt: kl. 09.00

Sted: vær. 2-133

Til stede: Henrik Møller (S), næstformand, Tanja Larsson (S), Hans Andersen (V), Alexander Ryle (LA), Alex Ahrendtsen (DF), Marianne Bigum (SF), Søren Søndergaard (EL), Christian Friis Bach (RV) og Theresa Scavenius (UFG).

Desuden deltog: Minister for udviklingssamarbejde og global klimapolitik Dan Jørgensen.

Henrik Møller fungerede som formand under hele mødet.

Punkt 1. Rådsmøde nr. 4021 (udenrigsanliggender – udvikling) den 7. maj 2024

Rådsmøde 4021 – Bilag 1 (samlenotat)

EUU alm. del (20231) – Bilag 498 (kommenteret dagsorden)

Ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik (Dan Jørgensen): Alle punkter forelægges til orientering.

1. Ukraine, Ukraine-planen

– *Politisk drøftelse*

EUU alm. del (20231) – Bilag 458 (udvalgsmødereferat side 11, senest behandlet i EEU 15/3-24)

EUU alm. del (20231) – Bilag 69 (udvalgsmødereferat side 1239 FO, forhandlingsoplæg vedr. bistandsfond forelagt EEU 22/9-23)

Ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik (Dan Jørgensen): Jeg forventer, at drøftelsen på rådsmødet vil fokusere på fremdriften i gennemførelsen af EU's Ukrainefacilitet på 50 mia. euro. Efter retsaken for faciliteten blev vedtaget af Europa-Parlamentet ultimo februar 2024, har EU kunnet udbetale 6 mia. euro i brofinansiering til Ukraine og kanalisere 990 mio. euro til kredit- og investeringsinstitutioner for at styrke private og offentlige investeringer i Ukraine.

Det næste afgørende skridt i udrulningen af Ukrainefaciliteten er en beslutning i Rådet, der godkender Kommissionens anbefaling af den såkaldte Ukraineplan. Planen er udarbejdet af den ukrainske regering i samspil med EU.

Planen fastlægger udnyttelsen af hovedparten af midlerne i Ukrainefaciliteten til investeringer og tilknyttede reformer. De almindelige udbetalinger af midler fra Ukrainefaciliteten begynder først, når rådsbeslutningen er vedtaget. Rådsbeslutningen er på dagsordenen for Økofin-rådsmødet den 14. maj 2024. Det bør vi holde fast i for at bevare momentum.

Mit udgangspunkt vil derfor være, at der bør kunne tages højde for langt de fleste medlemslandenes bemærkninger til planen i forbindelse med planens gennemførelse. Ukraine har brug for igangsættelse af planen og i den forbindelse at kunne modtage den førfinansieringssum på 1,9 mia. euro, som rådsbeslutningen også udløser.

Christian Friis Bach (RV): Jeg var med udenrigsministeren og forsvarsministeren i Ukraine i lørdags, og der er stort behov for at støtte den ukrainske industri, især våbenindustrien. Vi talte med viceforsvarsministeren og ministeren for strategiske indkøb om muligheden for at gøre mere fra EU's side. Man kunne hjælpe med at etablere investeringsfonde i Ukraine, evt. med international ledelse, som kunne sørge for, at vi får investeret og indkøbt langt mere i den ukrainske industri, i særdeleshed den ukrainske våbenindustri.

Søren Søndergaard (EL): Kan ministeren bekræfte, at alle pengene i Ukrainefaciliteten går til Ukraine? Det kan være, at Ukraine vælger at foretage indkøb i Europa, og det er selvfølgelig i orden. Men jeg blev ret overrasket, da det viste sig, at en del af forsvarsmidlerne slet ikke går til Ukraine, men til at opbygge europæisk våbenindustri, fuldstændig uafhængigt af om de leverer til Ukraine eller ej.

Kan vi forvente, at Ukraineplanen går igennem? Hvad er godkendelsesreglerne? I samlenotatet står der, at Ungarns position er ukendt. Da Ungarn oprindeligt sagde ja, sagde de bagefter, at de havde 55 andre muligheder for at blokere det på et senere tidspunkt. Kan Ungarn blokere, og er der risiko for, at andre vil gå sammen med Ungarn?

NOT Ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik (Dan Jørgensen): Til Søren Søndergaard: Det er min klare forståelse, at pengene går til Ukraine. Jeg vil gerne følge op på det, så vi er sikre på det.

Ungarn kan ikke blokere Ukraineplanen. Det følger jeg også op for at være helt sikker.

Theresa Scavenius (UFG): Udvalget har drøftet Ukrainefaciliteten med både udenrigsministeren, finansministeren og økonomiministeren. Der er stærke interesser i opbygning af våbenindustri og et klart økonomisk fokus. Men du deltager i rådsmødet med et udviklingsperspektiv. Ser du nogen konflikter i forhold til den dominerende linje, som har et ret andet fokus end et udviklingsfokus?

Ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik (Dan Jørgensen): Til Theresa Scavenius: Jeg er ansvarlig for vores udviklingsindsats, og den er jo ganske betragtelig – Ukraine er den største modtager af dansk udviklingsbistand. Der er stor taknemmelighed for det i Ukraine. Vi gør rigtig meget, som har rigtig stor konkret betydning for rigtig mange mennesker. Men jeg ville lyve, hvis ikke jeg også nævnte, at det militære selvfølgelig fylder og efterspørges mest. Ukrainerne er dybt taknemmelige for, at vi hjælper dem med at genopbygge deres vandforsyning, fjernvarme osv., men hvis russerne står der i morgen, kan de ikke bruge vores genopbygningshjælp til noget som helst. Derfor er det militære i højsædet.

Vi hjælper konkret i forbindelse med akutte behov, der opstår, når dele af landet bliver bombet, samt i forbindelse med langsigtede indsatser, som man vil betragte som udvikling. Vi har valgt en tilgang, hvor vi går i gang med at genopbygge og udvikle med det samme, selv når der er fare for, at området kan blive bombet igen og man så kan starte forfra. Det er en bevidst beslutning for at give ukrainerne håb og så gode levevilkår som muligt, bl.a. så så få som muligt flygter. Det er en meget omfattende indsats.

2. Palæstina og situationen i Gaza

– Politisk drøftelse

EUU alm. del (20231) – Bilag 458 (udvalgsmødereferat side 15, senest behandlet i EUU 15/3-24)

Ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik (Dan Jørgensen): Ifølge FN og humanitære aktører er der fortsat store udfordringer med at få nødhjælpen ind i Gaza og distribueret til befolkningen som følge af israelske restriktioner og den utrolig vanskelige sikkerhedssituation for civile og nødhjælpsarbejdere. Særlig er det vanskeligt at nå civile i det nordlige Gaza. I slutningen af april 2024 har vi dog set en fremgang i antallet af lastbiler, som er kommet ind i Gaza – men det er stadig langt fra nok til at dække de store humanitære behov.

Danmark og EU har understreget det presserende behov for uhindret humanitær adgang, åbning af flere grænseåbninger samt en humanitær våbenhvile, herunder bedre beskyttelse af civile og nødhjælpsarbejdere. Jeg forventer, at drøftelsen på rådsmødet især vil fokusere på, hvordan vi fortsat presser på for, at det sker.

Derudover forventer jeg en drøftelse af UNRWA (FN's hjælpeorganisation for palæstinensiske flygtninge i Mellemøsten) i forlængelse af den netop afsluttede uafhængige undersøgelse af UNRWA's kontrolmekanismer, som blev offentliggjort den 22. april 2024.

Overordnet konkluderer undersøgelsesrapporten, at UNRWA spiller en uerstattelig og uundværlig rolle i leveringen af humanitær nødhjælp og sociale serviceydelser i fraværet af en politisk løsning på Israel-Palæstina-konflikten. Ligeledes konkluderer rapporten, at UNRWA har de nødvendige kontrolsystemer, der skal til for at sikre neutralitet, men peger imidlertid også på en række områder, hvor organisationens implementering af kontrolsystemet kan styrkes – ikke mindst på landeniveau. Ifølge rapporten skyldes det særlig den underfinansiering, som UNRWA lider under, og den helt særlige politiske kontekst. Som følge heraf fremkommer rapporten med anbefalinger til, hvordan disse udfordringer imødekommes.

Den brede kreds af donorlande, herunder i EU-kredsen, har taget meget positivt imod rapporten. Bl.a. har Tyskland netop besluttet at genoptage den fulde støtte til UNRWA som følge af rapporten.

For Danmark er det centralt, at anbefalingerne bliver implementeret hurtigst muligt og indgår i det samlede arbejde med at styrke UNRWA's kontrolsystemer og reformmodernisering. Danmark vil støtte aktivt op om dette arbejde. Vi er klar til aktivt at læne os stærkt ind i dialogen med UNRWA og styrke samarbejdet med de andre donorer.

Jeg forventer, at drøftelserne også vil komme ind på, hvordan EU kan bidrage til den revitalisering af det palæstinensiske selvstyre, som er et helt nødvendigt skridt i retning af en fredsproces.

Christian Friis Bach (RV): Hvad bliver ministerens budskaber i drøftelsen af, hvordan vi kan få mere nødhjælp ind i Gaza? Har vi nogen konkrete forslag? Vi har tidligere drøftet bl.a. et øget nordisk engagement.

Kongressen i USA har blokeret for støtten til UNRWA. Det har ramt UNRWA hårdt. Der har historisk været tradition for, at EU-landene har kompenseret, når der blev blokeret for amerikanske bidrag til FN-organisationer. Amerikanerne vil stadig gerne finansiere via WFP (FN's World Food Programme), som er amerikansk ledet. Kunne man lave en omfordeling, så EU bidrager mere til UNRWA og til gengæld skalerer støtten til WFP ned?

Søren Søndergaard (EL): Begynder der at være en diskussion om genopbygning? Vi har gjort meget ud af det i Ukraine. Der bor flere millioner mennesker i telte eller ruiner. En stor del af boligmassen i Gaza er destrueret. Det er måske i virkeligheden et relativt større genopbygningsarbejde end i Ukraine.

Hvis jeg anklagede ministeren for at være en skurk, der har stjålet af kassen, og ministeren bliver pure frikendt, kan folk fortsat have fuld tillid til ministeren, men det betyder noget for tilliden til mig, når jeg kommer med beskyldninger, som viser sig at være ubegrundede. Grunden til, at undersøgelsen blev sat i værk, og at støtten er blokeret, er anklager, som er blevet rejst igen og igen, og mange gange tidligere er de fundet ubegrundede. De er også fundet grundlæggende ubegrundede her. Man har konstateret, at sikkerhedssystemet i UNRWA, som i forvejen er et af de mest omfattende sikkerhedssystemer, skal styrkes endnu mere. Men hvordan undgår vi, at UNRWA endnu en gang bliver en brik i et politisk spil, hvor andre tager UNRWA som gidsel? Det har haft katastrofale konsekvenser for mennesker, som har lidt alvorligt og måske endda er døde på grund af de uberettede anklager.

Ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik (Dan Jørgensen): Til Søren Søndergaard: Rapporten undersøger ikke de egentlige beskyldninger, men kontrolsystemerne. Nogle af vinklingerne i pressen har været misvisende. Det konkluderes i rapporten, at beskyldningen om manglende kontrolsystemer ikke har været berettiget, men at kontrolsystemerne ikke er blevet implementeret godt nok. Det skal selvfølgelig gøres, og det er der opbakning til i UNRWA.

Men jeg er et langt stykke hen ad vejen enig i Søren Søndergaards betragtninger om, at det potentielt er ret skadeligt – uanset om anklagerne er berettigede eller ej, for utrolig mange mennesker, som slet ikke har noget med det at gøre, er blevet påvirket af situationen. Det bør give stof til eftertanke i forhold til vores ageren i lignende situationer i fremtiden. Vi skal handle med is i maven i de situationer, for det har meget store konsekvenser for de mennesker, der ikke får den støtte, de har behov for.

Søren Søndergaard spørger, om vi er i gang med at diskutere genopbygning. Officielt er vi ikke. Det er ikke på dagsordenen, og der foreligger ikke forhandlinger. Men jeg drøfter det uformelt med kollegaer. Vi har problemer med at skaffe finansiering nok til at imødegå de allermost basale humanitære behov, men forhåbentlig kommer der en løsning på konflikten, og så står vi over for et langt større finansielt behov i forhold til at genopbygge. Det skal selvfølgelig imødekommes, så der venter os en stor opgave. Vi skal også forholde os til det i Danmark, hvilket jeg i øvrigt skal drøfte i eftermiddag med FN's koordinator for humanitær hjælp og genopbygning, Sigrid Kaag.

Christian Friis Bach spørger, om vi kan kompensere for den støtte, amerikanerne har blokeret for. Den sørgelige situation er, at vi ikke er enige i EU. Der er større opbakning til UNRWA nu, efter rapporten kom den 22. april 2024, end der var før. En række lande afventede rapporten, inklusive

os selv sådan set. Vi havde udbetalt støtte før rapporten, men hvis den havde vist, at alting var meget anderledes, end de heldigvis viste sig at være, og hvis UNRWA havde stillet sig på bagbenene og ikke vil implementere sikkerhedssystemerne, havde det været en anden situation. Men det er min klare opfattelse, at rapporten og UNRWA's ageren på baggrund af rapporten har givet mange hovedstæder mere ro. Men vi kan stadig væk ikke tale med én stemme i EU på det område. Jeg kan ikke give et klart overblik over de enkelte landes positioner, for de er blevet noget mere svævende inden for de seneste uger, hvilket er positivt, for de fleste har bevæget sig i – hvad vi betragter som – den rigtige retning.

Christian Friis Bach spørger, hvordan vi allokere penge til Gaza og Vestbredden. Vi har givet vores planlagte støtte på 105 mio. kr. tidligere på året. Derudover har vi lavet en ekstra støttepakke på 100 mio. kr., som ikke går til UNRWA, men til andre organisationer. Vi afviser ikke, at der kan komme mere på tale i løbet af året. Jeg vil næsten sige, at jeg regner med, at der gør det.

Rapporten viser en anden meget vigtig ting. Hvis nogen havde troet, at man kunne klare sig uden UNRWA, må det være manet i jorden nu. Jeg har ikke et følelsesmæssigt tilhørsforhold til UNRWA, men det er et faktum, at UNRWA har mulighederne for at levere hjælpen på grund af den nødvendige infrastruktur. Det siger rapporten meget tydeligt.

Theresa Scavenius (UFG): Hvilken udviklingsmæssig opgave står vi over for nu? Jeg tænker bl.a. på genopbygning af vandsystemer, elektricitet osv. Det er en kæmpe opgave at genopbygge et helt land. Jeg kan forstå, at det er mere bombet end Tyskland efter anden verdenskrig. Det er sindssygt voldsomt. Hvem skal betale for det, og er vi på det hold, der virkelig står for den opgave?

Alex Ahrendtsen (DF): Når Hamas er likvideret, skal Gaza selvfølgelig genopbygges. Spørgsmålet er, hvem der skal betale. Hidtil har Vesten – især USA og EU – finansieret meget af det, der foregår i Gazastriben, på trods af at mange af de vestlige lande er dybt forgældede – Frankrig, Italien, Spanien, England, USA osv. Samtidig er der en lang række hovedrige arabiske stater omkring Gaza, som svømmer i penge i et omfang, som vi slet ikke kan forestille os. Vi har ikke haft den store succes med vores finansiering, i og med at Gazastriben er blevet omdannet til et muhamedansk diktatur under ledelse af Hamas. Spørgsmålet er, om det ikke er på tide, at vi overlader finansieringen af genopbygningen til de arabiske golfstater, der har midlerne? Vi har dem ikke.

Ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik (Dan Jørgensen): Til Theresa Scavenius: Lige nu er vi ikke i gang med udvikling. Lige nu er vi i gang med at få afhjulpet de aller mest basale humanitære behov. På grund af sikkerhedssituationen er vi slet ikke i stand til at genopbygge f.eks. veje endnu. Vi håber, det bliver muligt så hurtigt som muligt.

Til Alex Ahrendtsen: Behovet for finansiering vil blive enormt, og der bliver nok brug for, at alle bidrager. Vi kommer ikke til at sige, at vi ikke vil bidrage, og at Mellemøsten selv må stå for det. Men vi forventer da, at andre end EU og USA vil bidrage, herunder Mellemøsten. Og det tror jeg faktisk også, de vil. En del bidrager allerede, Jordan gør bl.a. en stor indsats for at levere nødhjælp. Vi vil også gå i dialog med de lande om, at det skal være muligt.

Søren Søndergaard (EL): Jeg er enig i analysen af problemerne med terrorisme og ekstremisme [se rådsmødepunkt 3], og derfor er der behov for at insistere på genopbygning. Jeg er enig med ministeren i, at tiden ikke er til at begynde genopbygning, men i det øjeblik, der måtte komme en

fred, skal det gå stærkt. Hvis der skal indgås en alliance, hvor man meget gerne inddrager hele verden, skal det gå meget hurtigt, for det bliver en sump af rekrutteringsmuligheder for de værste terroristorganisationer, vi kan forestille os. Der er ikke en familie i Gaza, som ikke har mistet et familiemedlem, eller hvor der ikke er et såret familiemedlem. Der er 100.000 dræbte og sårede, og hvis man efterlader dem i årevis i ruiner med nødtørftige rationer uden uddannelse – velbekomme. Så tror jeg man er gået fra slemt til endnu værre. Så genopbygningen skal gå virkelig stærkt, og alle skridtene skal tages, inden freden kommer.

Jeg havde forstået det på den måde, at man i forbindelse med udarbejdelsen af rapporten havde bedt Israel om at fremlægge dokumentation for, at der havde været disse angreb, og at Israel ikke har fremlagt dokumentation. Det er i hvert fald det, der står på en FN-hjemmeside.

Jeg er nok enig med ministeren i, at det ville være underligt med det antal ansatte i UNRWA, hvis ikke der er en af dem, der er tyveknægt, og en anden, der er terrorist, og en tredje, der er noget andet forfærdeligt. Det vil der nok være i en så stor gruppe. Derfor er det godt, vi har fået en rapport, som peger på at få styrket og implementeret endnu bedre mekanismer til at forhindre misbrug.

Christian Friis Bach (RV): Vi snakker om alternativer til UNRWA, men der er ikke nogen, der har kapaciteten. Derudover slår rapporten meget klart fast, at det er den FN-organisation med de mest omfattende kontrolsystemer. Jeg er enig i, at alle FN-organisationer skal blive bedre til at implementere deres kontrolsystemer, men man får simpelt hen ikke en bedre og mere professionel FN-organisation, når det gælder om at imødegå eventuelle tilfælde af uhensigtsmæssig og stærkt uhensigtsmæssig adfærd blandt medarbejdere. Jeg er glad for signalet om, at Danmark ser positivt på at give mere til UNRWA i år – det vil vi bakke meget kraftigt op omkring.

Hvilke budskaber vil ministeren fremføre i drøftelsen af, hvordan vi kan få mere nødhjælp ind i Gaza? Der kommer EU-sanktioner mod de voldelige bosættere og en restriktiv praksis omkring våbeneksport – det er gode tiltag, som vi er glade for. Men den anden rapport fra Den Internationale Domstol (ICJ) om, hvorvidt de midlertidige foranstaltninger er blevet overholdt, blev afleveret vist nok i mandags, og den er jo ikke offentligt tilgængelig. Vi kunne ønske os, at Danmark intervenserede i sagen og dermed fik yderligere indsigt i, hvad der faktisk foregår. Det ville være godt, hvis Danmark kunne gå ind med et indlæg – det behøver ikke være på den ene eller den anden side, man kan intervenere og give den viden, Danmark har. Udenrigsministeren konkluderede, at der entydigt ikke er sket en overholdelse, når det gælder adgang til nødhjælp, og det er jo en vigtig del af de midlertidige foranstaltninger. Nu har vi den anden rapport. Når man betragter det, der sker, er det entydigt, at der stadig væk ikke er blevet overholdt den midlertidige foranstaltning, der handler om uhindret og tilstrækkelig nødhjælp. Derfor skal der gøres mere for at lægge pres på Israel. En stribe internationale menneskerettighedsorganisationer har nu henvendt sig til EU og bedt om, at man suspenderer associeringsaftalen mellem EU og Israel. Associeringsaftalen siger entydigt, at en grundlæggende forudsætning for aftalen er overholdelsen af menneskerettigheder og demokratiske principper. Det er en essentiel del af aftalen. På menneskerettighedssiden er der klare tegn på, at der sker krænkelser i Gaza og på Vestbredden. Vil Danmark fremføre det argument, at tiden er kommet til at suspendere associeringsaftalen midlertidigt?

Theresa Scavenius (UFG): Jeg vil kraftigt støtte de to foregående indlæg fra Søren Søndergaard og Christian Friis Bach, og jeg glæder mig til at høre svaret.

Ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik (Dan Jørgensen): Jeg er selvfølgelig helt enig i alt det, Søren Søndergaard siger om genopbygning, og jeg kommer også til at fokusere på det i dialoger med relevante parter, uagtet at det ikke officielt er på dagsordenen. Indsatsen for at genopbygge et område, der er bombet til småstykker, og hvor mennesker har været udsat for ting, der gør det svært at komme nogenlunde psykosocialt på benene igen, er enorm. Området og den sociale infrastruktur skal bygges op samtidig, og de helt basale humanitære behov vil heller ikke bare lige være dækket.

NOT Vi sender en skriftlig redegørelse for rapporten om UNRWA. Den rapport, jeg taler om, havde ikke til hensigt at afgøre, om der var grund til beskyldningerne eller ej – den undersøgte kontrolsystemerne mere overordnet. Enkelte steder i rapporten refereres til sagerne, men uden at det egentlig bliver undersøgt, hvilket gør det forvirrende. Der er sideløbende processer i gang for at undersøge den konkrete beskyldning.

Til Christian Friis Bach: Langt de fleste spørgsmål må jeg nok bede om, at I retter til udenrigsministeren. Men helt overordnet er vi blandt de lande, der presser hårdt på både diplomatisk og politisk i forhold til Israel. Det vil vi selvfølgelig fortsætte med. Så er der det mere praktiske, som jeg også er involveret i, som handler om, hvad vi kan gøre. Vi har bl.a. doneret faldskærme til Jordan. Det er småting, men også små ting kan gøre en forskel for de konkrete mennesker, det hjælper. Og selvfølgelig forventer vi os mest af den maritime korridor, hvor vi også vil hjælpe alt, hvad vi overhovedet kan.

3. EU-engagement i skrøbelige kontekster

– *Politisk drøftelse*

EUU alm. del (20231) – Bilag 171 (udvalgsmødereferat side 37, senest behandlet i EUU 10/11-23)

Ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik (Dan Jørgensen): Vi drøftede også på dansk foranledning emnet på rådsmødet den 21. november 2023. Her var fokus på udviklingsindsatser i komplekse miljøer i Afrika, særlig på grund af de senere års udvikling med forfatningsstridige magtovertagelser i Vestafrika.

Opretholdelsen af udviklingsindsatser i skrøbelige og politisk komplekse situationer rejser særlige dilemmaer. På den ene side har befolkningerne enorme behov for støtte. På den anden side er det vanskeligt at samarbejde med illegitime regimer eller magthavere, der står bag alvorlige menneskerettighedskrænkelser. Det er derfor vigtigt, at vi i EU har en fælles forståelse af de operationelle og politiske dilemmaer, og at vi arbejder for en mere koordineret tilgang – både når det kommer til den fællesskabsfinansierede EU-bistand og medlemslandenes bilaterale indsatser.

Det belgiske EU-formandskab har efter rådsmødet i november arbejdet videre med dagsordenen og foreslår bl.a. fælles analyser af lokale kontekster samt fælles og stærkere strategisk kommunikation. Det er interessante forslag, som vil være nyttige at folde mere ud på selve rådsmødet. Derudover forventer jeg, at medlemslandene vil udveksle best practices i forhold til at operere i disse vanskelige kontekster.

Jeg vil til rådsmødet særlig fokusere på, at vi udvikler en mere systematisk og transparent tilgang til inddragelse af medlemslandene i beslutninger, der relaterer sig til EU's udviklingsengagementer.

Samtidig vil jeg støtte formandskabets arbejde med at udvikle en tilgang til, hvordan EU og medlemslandene bedst muligt kan tilrettelægge deres indsatser på en måde, så lokalbefolkningen støttes og vi fortsat adresserer langsigtede udviklingsproblematikker, uden at vi legitimerer illegitime regimer.

Theresa Scavenius (UFG): Det er et ekstremt stort og komplekst emne. Hvad er ministerens klimaaspekt i det? Det bliver ikke nævnt i denne omgang. Hvor meget ser ministeren klima som en drivkraft i forhold til konflikterne og sårbarheden i disse områder?

Ministeren vil arbejde for systematiske og transparente politikker, lokal understøttelse og langsigtede, bæredygtige løsninger. Det lyder rigtig smukt, men hvordan gør vi det i praksis? Er det inden for landbrugspolitikken, klimapolitikken, eller hvor skal vi bidrage til disse løsninger? Som jeg ser det, har den europæiske Afrikapolitik og handelspolitik ikke disse komponenter i sig.

Ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik (Dan Jørgensen): Der er ingen tvivl om, at klimaforandringerne accelererer konflikter. Konflikter vil tit knytte sig til politiske eller etniske forskelle, men det, de slås om, vil tit være ressourcer såsom vand og frugtbar jord. Og det bliver der jo mindre af i takt med klimaforandringerne. Så sent som i går talte jeg med en række afrikanske udenrigsministre, og vi talte om klimaforandringer og den betydning, det har for dem. Klimaforandringer rammer hårdt i specielt Sahel, fordi der i forvejen er mange andre problemer, hvilket kan føre til migration, som også kan føre til konflikt og ustabilitet. Det kan også føre til et bedre

rekrutteringsgrundlag for terrororganisationer. På et besøg i Niger fortalte nogle af de ansvarlige for at nedkæmpe terrororganisationer om, hvor stort et problem det er. Det er ikke, som vi forestiller os at nedkæmpe en terrororganisation er. De unge mennesker er ikke islamistiske fundamentalister, der bare vil Vesten eller magthaverne til livs – det er fattige unge mænd, som er til salg for et måltid mad, en uniform og lidt penge. De ved ikke engang, hvad de slås om. Når fattigdommen bliver endnu større på grund af tørke nogle steder og for meget vand andre steder osv., så er det med til at gøre problemerne meget større.

Den analyse har jeg ikke svært ved at få bredt ud blandt udviklingsministrene, det er næsten alle enige i. Det kniber mere med handlingen. Vi vil gerne have fokuseret flere penge på Afrika, og at flere penge bliver givet til klimatilpasning. I Danmark siger vi 60 pct. af vores grønne bistand, FN siger 50 pct. Vi skal i hvert fald bruge mere, end vi gør nu. Vi er også fra dansk side gået i gang med at lave forskellige former for finansieringsinstrumenter. Modsat indsats for at nedbringe drivhusgasudledning, hvor der tit vil være en god business case, er det svært at finde penge til tilpasningsindsatser, for der er oftest ikke en god business case. Vi er derfor gået i gang med at lave finansieringsinstrumenter. I husker måske det, vi lancerede under COP28 sammen med USA og et par af de andre nordiske lande, hvor vi bruger offentlige midler i et blended finance-instrument, som giver flere investeringer. Der bliver hyret en kapitalforvalter på det frie marked, som byder ind med udbud osv. – det er en meget effektiv måde at skabe meget store investeringer på. På møderne i Verdensbanken i forrige uge i Washington blev det fremhævet som et godt eksempel på noget, man bør gøre mere af. Den næste runde bliver det samme, men med fokus på tilpasning. Det vil være første gang, sådan noget er lavet, og jeg tror, der er virkelig store perspektiver i det, for det er den måde, vi kan få private penge ind og dermed få investeringerne op i niveau.

Den konkrete debat på rådsmødet vil sikkert handle om disse ting, men det vil mere være for at udveksle synspunkter, for vi er i gang med at finde en modus for, hvad man gør, når der opstår en krise i form af et kup. Nogle lande trækker alle deres penge ud, andre lande – ligesom Danmark – vælger at blive, men at gøre det uden om regeringen. Der kunne også potentielt være nogle, der fortsætter, som om intet var hændt – det er godt nok ikke sket i de seneste konkrete situationer. Vi tror, det ville være gavnligt, hvis vi kunne arbejde bedre sammen fra europæisk side, for det første med at finde ud af, hvad der er op og ned i en konflikt. For det andet taler vi med meget større vægt, når vi gør det sammen, og vi kan ikke blive spillet ud mod hinanden, som nogle lande dygtigt gør nu. Jeg kunne derfor godt tænke mig at få indført procedurer for, hvad vi gør, når et kup finder sted, eller hvis et land er i fare for at bryde sammen på grund af klimarelaterede hændelser, eller hvad der ellers kan ske i disse sårbare lande. Det er et dansk initiativ med stor opbakning. Det er sjældent, man har opbakning hele vejen rundt om bordet, også fra Ungarn, men det havde vi der, og derfor er vi gået videre med det, og det tegner meget godt.

Der er et stort spørgsmål om, hvad vi selv gør for fred og stabilitet. Jeg har nævnt nogle instrumenter i forhold til klimadelen. I går udkom vores udviklingspolitiske redegørelse, som er et ret fyldigt dokument, hvor vi redegør for vores udviklingspolitik i 2023, hvor mange af disse ting er beskrevet ret godt. Dertil kommer, at vi den 16. maj 2024 har en debat i Folketingssalen, hvor jeg vil redegøre mere i dybden for det. Der er ovenikøbet debat i Altingets gård senere i dag med flere ordførere fra partierne, og Tanzanias udenrigsminister kommer også og holder et oplæg. Så der er masser af muligheder for at fordybe sig i disse ting.

Theresa Scavenius (UFG): Jeg er enig i, at fattigdom, ustabilitet og klimaforandringer er en farlig cocktail. Derfor er jeg ærgerlig over, at ministeren kun snakker om investeringspolitik i det offentlige og private frem for ændring af politik i Europa, men den debat kan vi tage et andet sted, som ministeren siger.

Ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik (Dan Jørgensen): Jeg mener nu ikke, det var det eneste, jeg snakkede om. Men fair nok, den debat tager vi en anden gang.

4. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

5. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Mødet sluttede kl. 9.59.